

XALQ OGZAKI IJODINING BOLA TARBIYASI UCHUN METODIK AHAMIYATI VA DOLZARBLIGI

Sattorova Shaxlo Axadovna

Shaxrisabz davlat pedagogika instituti o`qituvchisi

Sharifjonova Fayoz Shuxrat qizi,

Shahrisabz davlat pedagogika instituti talabasi

Аннотация: Фольклорные произведения по своему содержанию и форме лучше всего отвечают задачам воспитания и развития ребенка, адаптированы к потребностям детей. Они постепенно и незаметно вводят ребенка в стихию народной речи, раскрывая ее богатство и красоту. Важным периодом в развитии ребенка является дошкольный возраст. Трудно переоценить роль фольклора в воспитании и развитии личности ребенка раннего возраста.

Ключевые слова. Воспитатель, образование, талант, образование, обучающая ролевая игра.

Annotatsiya: Folklor asarlari o'z mazmuni va shakliga ko'ra, bolalar ehtiyojlariga moslashtirilgan bolani tarbiyalash va rivojlantirish vazifalariga eng yaxshi javob beradi. Ular bolani asta-sekin, sezilmas tarzda xalq so'zi elementiga kiritib, uning boyligi va go'zalligini ochib beradi. Bolaning rivojlanishidagi muhim davr maktabgacha yoshdir. Yosh bola shaxsini tarbiyalash va kamol toptirishda xalq og'zaki ijodining rolini ortiqcha baholash qiyin.

Kalit so'zlar. Tarbiyachi, tarbiya, iqtidor, ta'lim, tarbiyalanuvchi rolli o'yin.

Abstract: Folklore works, according to their content and form, best respond to the tasks of raising and developing a child, adapted to the needs of children. They gradually and imperceptibly introduce the child into the element of folk speech, revealing its richness and beauty. An important period in the development of a child is preschool age. It is difficult to overestimate the role of folklore in the upbringing and development of a young child's personality.

Key words. Educator, education, talent, education, educational role-playing game.

Bola idrok eta oladigan dastlabki san'at asarlaridan biri folklorning kichik shakllaridir. Ularning yordami bilan kattalar bola bilan osongina hissiy aloqa o'rnatishi, dunyoqarashini kengaytirishi, atrofdagi dunyoga munosabatini shakllantirishi va nutqni boyitishi mumkin. Xalq ijodiyoti ham maktabgacha yoshdagi bolalarni axloqiy, estetik, vatanparvarlik ruhida tarbiyalashning muhim manbai hisoblanadi. Og'zaki xalq amaliy san'ati asarlari bolaning hayotda birinchi eshitadigan va ko'paytiradigan narsadir. Bular ninnilar, bolalar qofiyalari, pestlelar. Xalq amaliy san'atining ushbu turi bilan tanishish jarayonida quyidagi tarbiyaviy

vazifalar hal etiladi: - bolaning og'zaki xalq ijodiyotiga qiziqishini rivojlantirish; - bolaning tilida ifodalilikni, intonatsiyani, ovoz kuchini, so'zlashuv nutqini rivojlantirish, shuningdek, jonli majoziy til orqali so'z va iboralarni tushunishga o'rgatish; - bolalarga xulq-atvor qoidalari va axloqiy me'yorlarni o'z ichiga olgan maqol va matallarning ma'nosini ochib berish; - rus folkloridan, shuningdek, boshqa xalqlar folkloridan foydalanib, bolalarning atrofdagi dunyo haqidagi bilimlarini boyitish; - rollar bo'yicha ertak o'ynashga o'rgatish; - bolalarni xalq o'yinlariga qiziqtirish, ularni mustaqil o'yin va teatr faoliyati uchun xalq og'zaki ijodidan foydalanishga o'rgatish. Ertaklar, matallar, topishmoqlar tafakkur, tasavvur, zukkolik, hissiy sohani rivojlantirishga yordam beradi. Rus xalq san'ati o'z-o'zidan shakl va mazmunga boy bo'lib, dastlab axloqiy qadriyatlarni o'z ichiga oladi. Ertaklar bolalar bilan o'zaro munosabatlarda qo'llaniladigan tarkibiy qismlardan biri bo'lib, ular bolalarni tarbiyalashda alohida o'rin tutadi va ular maktabgacha yoshdagi bolalar uchun ham eng qiziqarli hisoblanadi. Xalq amaliy san'atining ushbu janrining taqdimotining soddaligi va tezkorligi bolaning idroki va tushunishi uchun eng jozibali va tushunarli. Ertak qahramonlaridan misol tariqasida bola yaxshilik va yomonlik, ochko'zlik va saxiylik, mardlik va qo'rqqoqlik kabi tushunchalar bilan osongina tanishadi. Ertak qahramonlariga baho berib, bolalar qaysi xatti-harakatlarni sodir etganligini tahlil qiladilar. belgilar ijobiy va qaysi biri salbiy. Ular ular bilan keng ko'lamli his-tuyg'ularni boshdan kechiradilar va u yoki bu tomonni egallab, asar qahramonlari bilan birgalikda unga qo'yilgan barcha vazifalarni hal qilishga harakat qilishadi, bu ham bolaning ijodiy faolligini oshirishga yordam beradi va qiladi. bu holatdan to'g'ri xulosa chiqarish mumkin. Maktabgacha yoshdagi bolalar juda zaif bo'lib, rus xalq san'atining ertaklari bolalarga hayotdagi salbiy narsalarni aytib berishni, o'xshatishni va uni haqiqiy dunyo bilan solishtirishni osonlashtiradigan noyob vositadir. Ammo shuni unutmasligimiz kerakki, o'qituvchilar va ota-onalar bolalarning yosh xususiyatlariga va erishish kerak bo'lgan maqsadlarga muvofiq asar tanlashga ehtiyotkorlik bilan va malakali yondashishlari kerak. Ertak - bu maktabgacha yoshdagi bolani axloqiy tarbiyalashning maxsus vositasi. U do'stlik yovuzlik ustidan g'alaba qozonishini, yovuzlik har doim jazolanishini va yaxshi ishlar doim mukofotlanishini ko'rsatishga yordam beradi. Odatda, ertaklarning ijobiy qahramonlarida inson uchun qadrliroq bo'lgan shunday xarakter xususiyatlari, aqliy qobiliyatlari bo'ladi. Bola ijobiy va salbiy qahramonlarning harakatlarini baholashni, aldangan va xafa bo'lganlarga yordam berish va himoya qilish yo'llarini topishni o'rganadi. Bola ertak qahramonlari tufayli nimaga intilishi kerakligini, qanday harakatlarni bajarish kerakligini tushuna boshlaydi. Ertaklarda har doim bolaning o'zi uchun oladigan saboq mavjud. Axloqiy tarbiya xalq ertaklarining barcha turlari orqali mumkin, chunki axloq dastlab ularning syujetlarida singib ketgan. Ertak bola ruhiyatini yaxshilaydi, boyitadi va insonparvarlashtiradi, chunki bola o'zini uning faol ishtirokchisi deb biladi va o'zini doimo uning ezgulik uchun kurashayotgan qahramonlaridan biri bilan tanishtiradi. Bolalarning ertak qahramonlariga ana shunday hamdardligi ertakning asosiy tarbiyaviy ahamiyati hisoblanadi. Bundan tashqari, ertak syujetiga asoslanib, siz hayot xavfsizligi asoslarini o'rgatishingiz, haqiqiy hayotda bolani

kutishingiz mumkin bo'lgan xavfli jihatlar bilan tanishishingiz, shuningdek, voqelik bilan parallellik qilishingiz mumkin. Og'zaki xalq amaliy san'ati asarlari maktabgacha yoshdagi vatanparvarlik tuyg'ularini shakllantirish va tarbiyalashning alohida vositasidir.

Adabiyotlar:

1.
O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi qonuni. // Barkamol avlod □ O'zbekiston taraqqiyotining poydevori. T.: SHarq, 1997.
2.
Kadrlar tayyorlash Milliy dasturi. // Barkamol avlod □ O'zbekiston taraqqiyotining poydevori. T.: SHarq, 1997.
3.
Umumiy o'rta ta'limning davlat ta'lim standartlari va o'quv dasturi // O'zbekiston Respublikasi Xalq ta'limi vazirligining axborotnomasi, 7-maxsus son. □ T.: SHarq, 1999.
4.
Boshlang'ich ta'lim bo'yicha yangi tahrirdagi davlat ta'lim standarti // Boshl. ta'l. jurnali. □ Toshkent, 2005. □ №5.